

ENTREVISTA

XAVI AYÉN
Barcelona

Què hauria passat si la història hagués estat al revés? És a dir, si els nadius americans haguessin envaït Europa, poc després de la mort d'un fracassat Colom, que acaba els seus dies passejant nu per Cuba sota la mirada dels seus capturadors, que li pispren les caravel·les per fer ells el viatge de tornada. Cal ser molt bon escriptor per sortir indemne d'un desafiament tan gran. Laurent Binet (París, 1972), després de novel·lar l'intent d'assassinat del cap de la Gestapo a *HHhH* (2010) i després la misteriosa mort del lingüista Roland Barthes a *La setena funció del llenguatge* (2015) s'atreveix ara, a *Civilitzacions* (Edicions de 1984/Seix Barral), gran premi de l'Acadèmia Francesa, amb aquesta peculiar "trobadura entre dos mons": l'inca Atahualpa, convertit en emperador de l'Europa del segle XVI, per la qual s'expandeix el culte al Sol. Una història que comença amb el viking Eric el Roig –que porta el ferro i els cavalls als americans– i acaba amb Cervantes fent-la petar amb un hospitalari Montaigne a Bordeus.

D'on va sorgir aquesta idea esbojarrada?

És perfectament possible. Ve de l'assagista nord-americà Jared Diamond, que es preguntava al seu

“I si els inques haguessin envaït Europa?”

Laurent Binet, escriptor, publica 'Civilitzacions'

Laurent Binet ahir en una llibreria de Barcelona

món. Les coses sempre haurien pogut ser d'una altra manera. La fatalitat històrica no és així.

Atahualpa, com a rei d'Espanya, revoca l'expulsió de moriscos i jueus. L'Europa inca és més tolerant?

No n'estic segur. El que canvia és la religió: el culte al Sol. I que els inques són com els romans: deixen a la gent que continuï amb els seus costums previs, són menys proselitistes. Atahualpa avança per Espanya i Europa com Cortés a Amèrica: massakra Toledo, tot el que calgui i se li oposi. Inca o espanyol, un soldat és un soldat. Les diferències eren culturals i econòmiques, però com a governant vol el poder, un imperi i, si pot ser, en pau. No és tan diferent de Carles V.

Hi ha molt d'humor: Thomas More escriu a Erasme que el rei d'Anglaterra, convertit al culte al Sol en comptes de l'anglicanisme, "ha convertit els temples en bordells".

Jugo, em diverteixo. A More, els temples amb les vestals li semblen un bordell, és el seu punt de vista.

Costa d'imaginar-se Miquel Àngel pintant una altra cosa que no siguin escenes bíbliques...

Ticià, en canvi, no canvia gran cosa, continua el seu mateix estil de retratista, amb models diferents, és el pintor oficial d'Atahualpa. Miquel Àngel accepta encàrrecs per enaltir la religió solar. Hi apareix El Greco també, em diverteixo descrivint quadres imaginaris.

I per què hi surt Cervantes?

Volia una el·lipsi, mostrar que res no s'atura amb la mort d'Atahualpa. Hi narro la batalla de Lepant reconfigurada segons els nous preceptes històrics. I Cervantes n'era un testimoni perfecte.

Estem vivint una pandèmia. Al seu llibre, els virus són clau.

Com a la història real. Però els 'in-

PASTITX

“Una part és una saga, i imito l'estil de Colom, Cervantes, Maquiavel, Díaz del Castillo...”

PARAL·LELISME

“Atahualpa massacra Toledo i el que calgui; inca o espanyol, un soldat és un soldat”

HUMOR

“Thomas More diu a Erasme que el rei transforma temples en bordells, amb vestals”

dis' ja han desenvolupat anticossos, després d'haver-se barrejat amb els vikings, i seran els europeus els que moriran quan entrin en contacte amb ells. Un 90% dels indígenes van morir per microbis europeus.

El coronavirus canviarà la història?

De moment, ha provocat una parada del capitalisme que semblava impossible. S'ha deixat de produir de cop, un microbi ha aturat la lògica embogida del sistema.

En què treballa?

En l'adaptació a sèrie televisiva de *Civilitzacions*, una coproducció entre França i els Estats Units.

Però hi ha vaixells, grans batalles, escenes de masses...

Costarà un ronyó, sí. ●

assaig *Colapso* (2005) què hauria passat si Atahualpa s'hagués aconseguit escapar de Pizarro, que el va capturar. Jo ho porto molt més enllà: i si els inques haguessin envaït Europa? I més tard els asteques?

Ha estat aquesta la seva novel·la més complexa d'elaborar?

Mmm... Les meves tres novel·les tenen una base històrica. A *La setena funció del llenguatge* vaig haver d'utilitzar grans conceptes filosòfics en una estructura policial, va ser difícil, però aquí el problema era diferent: era el vastíssim camp tractat, que incloïa vikings, inques, asteques, maies, Carles V i les monarquies europees, protestantisme, Cervantes, Àfrica...

Imita estils literaris...

El pastitx m'interessa. La primera part és una saga nòrdica, després arriben els diaris de Cristòfor Colom, que va ser el més fàcil d'imitar, en podria haver escrit centenars de planes. Al final escric a la manera de Cervantes, hi ha els poemes de *Els Incades*, que imiten *Els Lusíades* de Camoes, hi incloc unes suposades cartes de Thomas More a Erasme de Rotterdam, fragments apòcrifs de Maquiavel, cròniques a l'estil de Bernal Díaz del Castillo...

Quina imatge: Atahualpa devorant El príncep de Maquiavel.

El meu Atahualpa té coses de Cortés, de Pizarro i de Carles V, és un oportunista que aprofita el que es posa a la seva disposició. Una màquina política, un estrateg eficaç.

El veritable era així?

Sabem que tenia un físic i una conversa molt agradables, fins i tot els espanyols el van veure de manera positiva. Era idolatrat, carismàtic. I exerceix la crueltat dels caps d'Estat, com Cortés, que va massacrar pobles sencers.

Com seriem avui si el seu llibre hagués estat cert?

Això és l'interessant: plantejar-s'ho com un joc lògic a partir de fets inicials diferents. La novel·la es basa en un videojoc homònim a què vaig jugar molt, començaves en la prehistòria i anaves construint un

38a edició

Del 9 al 13
de setembre

La Setmana del Llibre en Català

Moll de la Fusta
Barcelona

lasetmana.cat

Organitza:

EDITORS.CAT

Comissió organitzadora:

GREM D'EDITORS
DE CATALUNYA

appec

L'ESPANOL

L'ESPANOL

Círcol de Distribució
de Publicacions de Catalunya

Biblioteques de Barcelona

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de CulturaDiputació
BarcelonaAjuntament
de BarcelonaAjuntament
de SabadellAjuntament
de TerrassaAjuntament
de Vilafranca del
PenedèsAjuntament
de Vila-realAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de SaguntAjuntament
de Sagunt

Soci tecnològic:

partem

Entitats col·laboradores:

Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017Catalunya
2017